

KARKONOSKI PARK NARODOWY

ul. Chałubińskiego 23
58-570 Jelenia Góra

tel./fax +48 75 755 33 48
e-mail: sekretariat@kpnmab.pl
www.kpnmab.pl

Jelenia Góra, 20 kwietnia 2021 r.

DN-01/1432/2021

**Szanowny Pan
Jacek Kubielski
Burmistrz Miasta Piechowice
ul. Kryształowa 49
58-573 Piechowice**

Szanowny Panie Burmistrzu

W odpowiedzi na Pana pismo z dnia 24 marca 2021 r. zn. spr. RN.600.2.2021 w sprawie wniosku Zarządu Rady Osiedla Michałowice o poszerzenie obszaru Karkonoskiego Parku Narodowego w granicach Gminy Miejskiej Piechowice przekazujemy stanowisko i opinię Parku w tej sprawie. Na wstępie chcielibyśmy podkreślić, że oddolna inicjatywa społeczności lokalnej mieszkańców Gminy Piechowice jest dla nas bardzo ważnym głosem w kontekście ochrony zasobów przyrodniczych naszego regionu. Poszerzenie parku narodowego jest skomplikowanym procesem prawnym - administracyjnym i chcielibyśmy w naszej opinii zawrzeć najważniejsze aspekty prawne i przyrodnicze poszerzenia parku narodowego oraz związane z tym procesem informacje istotne dla mieszkańców gminy Piechowice.

A. Zgodność wniosku o powiększenie KPN z dokumentami planistycznymi i strategicznymi na poziomie lokalnym, wojewódzkim, krajowym, a także międzynarodowym.

Postulat poszerzenia obszaru Karkonoskiego Parku Narodowego jest zgodny z dokumentami strategicznymi związanymi z ochroną środowiska i ochroną przyrody na poziomie lokalnym, wojewódzkim, krajowym, a także na poziomie europejskim w kontekście ochrony bioróżnorodności i zwiększania powierzchni obszarów chronionych.

1. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030

Powiększenie niektórych istniejących parków narodowych, w tym Karkonoskiego Parku Narodowego zostało wskazane jako ważny element zintegrowanych działań w zakresie funkcjonowania spójnej sieci ekologicznej kraju i podstawa ochrony najcenniejszych zasobów przyrodniczych i krajobrazowych. (Str. 114).

2. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego (dokument przyjęty uchwałą nr XIX/482/20 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 16 czerwca 2020 r.)

Plan zakłada rozszerzenie i umocnienie regionalnego systemu obszarów chronionych i jego zintegrowanie z systemami krajowymi i europejskimi, realizowane między innymi przez powiększenie obszarów Parków Narodowych. Proponowane powiększenie obszaru Karkonoskiego Parku Narodowego. (Str. 37).

Plan definiuje obszar funkcjonalny KARKONOSZE - cenny przyrodniczo (Wykaz H str. 105, Rysunek 8. na str. 107 Tekstu Planu), a w ramach niego obszary węzłowe, do których zaliczono obszary najwyższej ochrony, czyli parki narodowe i rezerwaty przyrody. Umieszczono tu informację o proponowanym powiększeniu Karkonoskiego Parku Narodowego (str. 105 tekstu planu) oraz wizualizację proponowanego zasięgu powiększenia Parku (Rysunek planu nr. 3. w Załącznikach graficznych).

Poprzedni plan z perspektywą do 2020 r. również zakładał rozszerzenie i umocnienie regionalnego systemu obszarów chronionych i jego zintegrowanie z systemami krajowymi i europejskimi poprzez powiększenie obszarów Parków Narodowych – wymieniony do powiększenia Karkonoski Park Narodowy. (Str. 109).

3. Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2020

Strategia zakłada działania w zakresie ochrony środowiska naturalnego oraz dostosowanie do zmian klimatu. Realizacja działań na rzecz optymalizacji regionalnego systemu ochrony przyrody i krajobrazu ma być osiągnięta przez wprowadzanie nowych form ochrony i poszerzenie istniejących w porozumieniu z samorządami. (str. 47).

4. Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030

Strategia w analizie SWOT podkreśla w słabych stronach/zagrożeniach najniższy w kraju udział obszarów chronionych w powierzchni ogółem województwa (bez obszarów NATURA 2000) oraz wnioskuje w części „Odpowiedzialne wykorzystanie zasobów i ochrona walorów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego” - prowadzenie działań na rzecz rozwoju systemu obszarów cennych przyrodniczo i efektywnej ochrony wartości krajobrazu (str. 41, 53).

5. Program Ochrony Środowiska Województwa Dolnośląskiego

Wojewódzki Program Ochrony Środowiska Województwa Dolnośląskiego z perspektywą do 2021 roku jest dokumentem kompleksowo traktującym m.in. zadania ochrony środowiska poprzez określone priorytety i najistotniejsze kierunki działań. Ochrona zasobów przyrodniczych ma być realizowana między innymi poprzez:

- powiększenie obszarów Parków Narodowych (w trybie wymagającym uzgodnień z zainteresowanymi gminami),
- ukształtowanie spójnego przestrzennie systemu obszarów podlegających ochronie prawnej oraz pozostałych terenów zieleni,
- wspierania działań w zakresie ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt (str.217).

6. Krajowy Programem ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej wraz z Planem działań na lata 2015-2020

Doskonalenie sieci obszarów chronionych w celu zwiększenia skuteczności ochrony różnorodności biologicznej. Do priorytetowych zadań w tym zakresie należy m.in. umożliwienie powołania nowych i powiększenie istniejących parków narodowych. W celu osiągnięcia ekologicznej reprezentatywności parków narodowych konieczne jest powołanie nowych obiektów... oraz powiększenia granic m.in. Karkonoskiego Parku Narodowego (Str. 27-28).

7. Strategia rozwoju obszarów wiejskich województwa dolnośląskiego

Strategia podkreśla, że głównym, właściwym dla regionu celem jest kształtowanie krajobrazu przyrodniczego. Wymieniony Karkonoski Park Narodowy i Park Narodowy Gór Stołowych (Str. 26).

8. Strategia ochrony różnorodności biologicznej na okres do 2020 r.

Unia Europejska (UE) przyjęła strategię ochrony i poprawy stanu różnorodności biologicznej w Europie w ciągu następnej dekady. Strategia określa sześć celów obejmujących główne czynniki utraty różnorodności biologicznej i umożliwiających zmniejszanie najsilniejszych presji na przyrodę – między innymi:

- ochrona i przywrócenie stanu przyrody,
- utrzymanie i wzmocnienie ekosystemów i ich funkcji,
- zwalczanie inwazyjnych gatunków obcych.

Strategia została implementowana przez polski rząd poprzez przyjęcie dokumentu „**Program ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej wraz z Planem działań na lata 2015–2020**”, w którego treści wskazano na potrzebę powiększenia obszaru Karkonoskiego Parku Narodowego oraz przyjęcie „**Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030**”, w którym wskazuje się na potrzebę powiększenia Karkonoskiego Parku Narodowego o obszar całej otuliny parku.

9. Unijna strategia na rzecz bioróżnorodności 2030 „Przywracanie przyrody do naszego życia”

„Od światowych lasów deszczowych po parki i ogrody, od wielorybów po mikroskopijne grzyby – całe, jakże bogate życie na ziemi opiera się na różnorodności biologicznej. My ludzie jesteśmy jej częścią i całkowicie zależy od tej sieci istnień: dają nam pożywienie, filtrują wodę, którą pijemy, i dostarczają powietrze, którym oddychamy. Natura jest równie ważna dla naszego fizycznego dobrostanu i zdrowia psychicznego, jak i dla zdolności naszego społeczeństwa do radzenia sobie ze zmianami zachodzącymi na świecie, zagrożeniami zdrowia i katastrofami. **Potrzebujemy natury w naszym życiu.**”

„Aby wprowadzić różnorodność biologiczną na ścieżkę odbudowy do 2030 r., musimy zwiększyć ochronę i odbudowę zasobów przyrodniczych. Należy tego dokonać poprzez poprawę i rozszerzenie naszej sieci obszarów chronionych oraz opracowanie ambitnego unijnego planu odbudowy zasobów przyrodniczych.

Dla dobra naszego środowiska naturalnego i naszej gospodarki oraz aby wesprzeć proces wychodzenia UE z kryzysu związanego z COVID-19, musimy objąć ochroną większe obszary przyrodnicze. W tym duchu **ochroną należy objąć co najmniej 30 % obszarów lądowych i 30 % obszarów morskich w UE**. W tym kontekście szczególną uwagę należy zwrócić na obszary o bardzo wysokiej wartości różnorodności biologicznej lub potencjale w tym zakresie. Takie obszary są najbardziej narażone na zmianę klimatu i wymagają szczególnej uwagi w formie ścisłej ochrony. Ścisła ochrona niekoniecznie musi oznaczać, że dany obszar staje się niedostępny dla ludzi. Jej celem jest natomiast pozostawienie naturalnych obszarów w stanie zasadniczo niezakłóconym z poszanowaniem wymogów ekologicznych danego obszaru. Obecnie na tych obszarach jedynie 3 % lądów i mniej niż 1 % obszarów morskich podlega ścisłej ochronie w UE. Musimy lepiej chronić te obszary. W tym duchu ścisłą ochroną należy objąć co najmniej jedną trzecią obszarów chronionych, czyli **10 % obszarów lądowych i 10 % obszarów morskich w UE.**”

10. Wspólna strategia ochrony Krkonošského Národního Parku i Karkonoskiego Parku Narodowego (Správa Krkonošského národního parku i Karkonoski Park Narodowy z siedzibą w Jeleniej Górze)

Jest to nowy dokument o charakterze strategicznym, wypracowany przez oba parki narodowe, i będzie obowiązywał do roku 2040. Strategia wskazuje jako jedną ze słabych stron i zagrożeń dla funkcjonowania skutecznej ochrony przyrody zbyt małą powierzchnię Karkonoskiego Parku Narodowego i sztucznie wytyczone granice. W zakresie rozwoju instytucjonalnego i współpracy obu parków w zakresie ochrony przyrody jako jeden z celów określono powiększenie obszaru Karkonoskiego Parku Narodowego o teren otuliny, aby stał się całkowicie kompatybilny do strony czeskiej.

11. Plan ochrony Karkonoskiego Parku Narodowego.

Planu ochrony zakłada w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego i jego zasobów, ochrony przyrody i krajobrazu:

- powiększenie obszaru Parku o tereny obecnej jego otuliny oraz o inne grunty cenne pod względem przyrodniczym po uzgodnieniu z właściwymi miejscowo organami uchwałodawczymi jednostek samorządu terytorialnego.

12. Zielona Strategia i Plany działań Karkonoszy i Kotliny Jeleniogórskiej (<https://kpnmab.pl/img/files/MaGIC/MaGIC2/ZIELONA%20STRATEGIA.pdf>)

Zielona strategia w ramach kształtowania łączności ekologicznej i poprawy stanu różnorodności biologicznej zakłada tworzenie nowych lub powiększanie istniejących obszarów chronionych m.in. przez podjęcie działań w kierunku objęcia ochroną terenów leśnych jako parku narodowego (tereny leśne, okolice Michałowic - Powiększenie Karkonoskiego Parku Narodowego wnioskowane przez Stowarzyszenie Michałowice w Karkonoszach). (str. 34 i karta działań nr 7).

13. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Piechowice, Program ochrony środowiska gminy Piechowice.

Dokumenty wskazujące cenne przyrodniczo obszary gminy, również z proponowanymi użytkami ekologicznymi obejmującymi tereny przylegające do granicy Karkonoskiego Parku Narodowego, poniżej Łabskiego Szczytu, Śnieżnych Kotłów i Śmielca, które docelowo należy włączyć w obszar Karkonoskiego Parku Narodowego.

W wyniku opracowywanej inwentaryzacji przyrodniczej miasta Piechowice, stwierdzono potrzebę rozszerzenia dotychczasowych form ochrony środowiska przyrodniczego poprzez: skorygowanie (poszerzenie) granic Karkonoskiego Parku Narodowego, utworzenie nowych rezerwatów przyrodniczych, utworzenie użytków ekologicznych dla ochrony stwierdzonych stanowisk faunistycznych i florystycznych, uzupełnienie rejestru pomników przyrody (str. 12 Studium).

Podsumowanie:

Należy wyraźnie podkreślić, że wniosek ten jest całkowicie zgodny z dokumentami o charakterze strategicznym na poziomie lokalnym, wojewódzkim, krajowym i międzynarodowym.

B. Uwarunkowania i procedury prawne powiększenia obszaru parku narodowego.

Procedurę powiększenia obszaru parku narodowego definiuje ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 55 z późn. zm.) w następujących artykułach:

- Art. 7. ust. 1. Utworzenie lub powiększenie obszaru parku narodowego lub rezerwatu przyrody jest celem publicznym w rozumieniu ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2018 r. poz. 2204, z późn. zm.).
- Art. 10. ust. 1. Określenie i zmiana granic parku narodowego następuje w drodze rozporządzenia Rady Ministrów, które określa jego obszar, przebieg granicy, otulinę i nieruchomości Skarbu Państwa nieoddawane w użytkowanie wieczyste parkowi narodowemu. Rada Ministrów, wydając rozporządzenie, kieruje się rzeczywistym stanem wartości przyrodniczych obszaru.
- Art. 10. ust. 2. Określenie i zmiana granic parku narodowego może nastąpić po uzgodnieniu z właściwymi miejscowo organami uchwałodawczymi jednostek samorządu terytorialnego, na których obszarze działania planuje się powyższe zmiany, oraz po zaopiniowaniu, w terminie 30 dni od dnia przedłożenia tych zmian, przez zainteresowane organizacje pozarządowe. Niezłożenie opinii w przewidzianym terminie uznaje się za brak uwag.

Poszerzenie obszaru parku narodowego może nastąpić wyłącznie po **uzgodnieniu** z właściwymi miejscowo organami uchwałodawczymi jednostek samorządu terytorialnego. Decyzja o poszerzeniu parku narodowego w pierwszym etapie zależy wyłącznie od pozytywnej uchwały Rady Miasta Piechowice. W przypadku pozytywnego uzgodnienia powiększenia obszaru Karkonoskiego Parku Narodowego przez Radę Miasta Piechowice kolejnym etapem będzie uzgodnienie przez Radę Powiatu Karkonoskiego oraz Sejmik Województwa Dolnośląskiego. Uzyskanie pozytywnych uzgodnień na trzech poziomach władz samorządowych uprawniałoby Karkonoski Park Narodowy do złożenia do Ministerstwa Klimatu i Środowiska wniosku o powiększenie obszaru parku narodowego. Ostateczna decyzja w sprawie powiększenia obszaru parku narodowego pozostaje w gestii Rady Ministrów, która decyzję o powiększeniu obszaru parku narodowego wprowadza rozporządzeniem.

C. Bogactwo przyrodnicze i kulturowo - historyczne wnioskowanego obszaru do włączenia w granice Karkonoskiego Parku Narodowego.

Teren leżący w granicach Gminy Piechowice, proponowany jako obszar powiększenia parku narodowego, obejmuje cenne przyrodniczo grunty skarbu państwa w otulinie Karkonoskiego Parku Narodowego, będące obecnie w zarządzie Lasów Państwowych - Nadleśnictwa Szklarska Poręba. Obszar ten przylega do granic Parku, a także tworzy łącznik objęty najwyższą formą ochrony przyrody pomiędzy eksklawą Wodospadu Szklarki a głównym obszarem parku narodowego.

Przyrodniczą rangę tego terenu potwierdza włączenie go do europejskiej sieci obszarów chronionych Natura 2000. Obszar proponowanego powiększenia objęty jest powierzchniową formą ochrony Natura 2000, która łączy w swoich granicach obszar ptasi i siedliskowy: PLC 020001 Karkonosze.

Jest to również ważna część korytarzy ekologicznych: KZ-4A (projekt 2005 r.) oraz Karkonosze GKZ-6B (projekt 2012 r.), kluczowych w Sudetach Zachodnich, stanowiących łącznik pomiędzy wschodnimi pasmami Sudetów a Łużycami i Borami Dolnośląskimi.

Obszar Karkonoskiego Parku Narodowego o powierzchni ok. 6 tys. ha. graniczy z czeskim parkiem narodowym (Krkonošský národní park), którego powierzchnia obejmuje ponad 36 tys. ha. Widoczna dysproporcja ukazuje różnicę w podejściu do zarządzania ochroną przyrody we wspólnych Karkonoszach i determinuje potrzebę powiększenia Karkonoskiego Parku Narodowego o najcenniejsze przyrodniczo obszary.

Proponowany obszar obejmuje:

Obszar A - „Cicha Dolina”

Cicha Dolina stanowi ostoję przyrody obejmującą głównie cenne siedliska lasów liściastych - podmokłe dno doliny z lasami łągowymi oraz buczyny na zboczach Sobiesza, Młynnika i w otoczeniu Niedźwiedzych Łąk. Dla ochrony zwierząt ważny jest jedyny w tej części Karkonoszy i tak rozbudowany kompleks sztolni, który jest miejscem zimowania kilku gatunków nietoperzy m.in.: nocek duży *Myotis myotis*, nocek Natterera *Myotis nattereri*, nocek wąsatek *Myotis mystacinus*, nocek rudy *Myotis daubentonii*, mroczek pozłocisty *Eptesicus nilssonii*, gacek brunatny *Plecotus auritus*, mopek *Barbastella barbastellus*.

Obszar łągów, buczyn, innych lasów liściastych i mieszanych to miejsce występowania ptasich przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000: dzięcioł zielonosiwy *Picus canus*, dzięcioł zielony *Picus viridis*, dzięcioł czarny *Dryocopus martius*, siniak *Columba oenas*, muchołówka mała *Ficedula parva*. Na Sobieszu i Grzybowcu sporadycznie notowany był puchacz *Bubo bubo* a w świerczynach sóweczka *Glaucidium passerinum* i włośchatka *Aegolius funereus* oraz orzechówka *Nucifraga caryocatactes*. Wzdłuż cieków wodnych występuje pliszka górska *Motacilla cinerea*.

Cicha Dolina wraz z Sobieszem i Młynnikiem, poprzez Grzybowiec stanowi łącznik lokalnego korytarza ekologicznego pomiędzy Kotliną Jeleniogórską a Karkonoszami. Ważne jest także zapewnienie łączności pomiędzy stwierdzonymi miejscami hibernacji nietoperzy a obszarami wykorzystywanymi podczas okresu rozrodczego w obrębie głównego masywu Karkonoszy.

Należy podkreślić wartości i dziedzictwo kulturowo-historyczne związane z lokalizacją stanowiska dawnej Huty Szkła w Cichej Dolinie a także ważne geostanowisko: Sztolnie w Cichej Dolinie.

Siedliska przyrodnicze Natura 2000 zinwentaryzowane w proponowanym obszarze:

9110 - Kwaśne buczyny *Luzulo-Fagetum*

91E0 - Nadrzeczna olszyna górska

9170 - Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny

9190 - Kwaśne dąbrowy

6520 - Górskie łąki konietlicowe użytkowane ekstensywnie (*Polygono-Trisetion*)

8230-3 Mszysto-paprociowe zbiorowiska zacięzionych skał kwaśnych i obojętnych - siedlisko licznie występuje w obszarze, jednak brak jego szczegółowej inwentaryzacji

Chronione gatunki roślin i grzybów zinwentaryzowane w proponowanym obszarze :

- pierwiosnek wyniosły *Primula elatior*

- lilia złotogłów *Lilium martagon* - narażony (C3/VU) na obszarze Karkonoszy

- wawrzynek wilczełyko *Daphne mezereum*

- (paprotka zwyczajna *Polypodium vulgare* - chroniony do 2014 r.

- kukulka plamista *Dactylorhiza maculata* - krytycznie zagrożony (C1/CR) na obszarze Karkonoszy

- ciemniżyca zielona *Veratrum lobelianum*

- orlik pospolity *Aquilegia vulgaris* - narażony (C3/VU) na obszarze Karkonoszy

- naparstnica zwyczajna *Digitalis grandiflora* - narażony (C3/VU) na obszarze Karkonoszy

- podkolan biały *Platanthera bifolia* - zagrożony (C2/EN) na obszarze Karkonoszy

- kalina koralowa *Viburnum opulus*

- dziewięciśl bezłodygowy *Carlina acaulis*

- borowiec dęty *Suillus cavipes*

Obszar B - „Dolina Szklarki i Kamiennej”

Jest to obszar cennych przyrodniczo siedlisk lasów liściastych – głównie kwaśnej buczyny sudeckiej na zboczach dolin rzecznych, a także niewielkich, ale ważnych fragmentów siedlisk nieleśnych - łąk, ziołorośli i torfowisk. W siedlisku kwaśnej buczyny występują: dzięcioł zielonosiwy *Picus canus*, dzięcioł zielony *Picus viridis*, siniak *Columba oenas* i muchołówka mała *Ficedula parva*. W dolinach rzecznych występuje pliszka górska *Motacilla cinerea* oraz pluszcz *Cinclus cinclus*. Od wielu lat w okolicy Michałowic notowany jest puchacz *Bubo bubo*. W wyżej położonej części obszaru, w lasach iglastych i mieszanych, licznie gniazduje dzięcioł czarny *Dryocopus martius*, sóweczka *Glaucidium passerinum* i włochatka *Aegolius funereus* oraz orzechówka *Nucifraga caryocatactes*.

Doliny rzeczne stanowią miejsce występowania wydry *Lutra lutra*, która po wielu dekadach nieobecności ponownie kolonizuje ten teren, a rozległe kompleksy leśne obszaru są ważnym miejscem występowania ssaków kopytnych (sarna, jeleń, muflon, dzik). Zachowanie tego obszaru jest ważne dla prawidłowego funkcjonowania populacji dużych ssaków, co ma kluczowe znaczenie w czasie kolonizacji i powrotu dużych drapieżników takich jak ryś *Lynx lynx* czy też wilk *Canis lupus* (gatunki dużych drapieżników zostały wyznaczone jako przedmioty ochrony w obszarze Natura 2000 Karkonosze PLC020001).

Obszar „Dolina Szklarki i Kamiennej” stanowi ważny łącznik pełniący rolę wewnętrznego korytarza ekologicznego pomiędzy eksklawą parku narodowego obejmującą Wodospad Szklarki a rdzennym obszarem parku.

Dolina Kamiennej oraz Szklarki to niedoceniona atrakcja geologiczna z licznymi formami skalnymi na zboczach doliny, przełomami, geostanowiskami (np. stanowisko ametystów w rejonie Trzech Jaworów).

Siedliska przyrodnicze Natura 2000 zinwentaryzowane w proponowanym obszarze:

9110 - Kwaśne buczyny *Luzulo-Fagetum*

91E0 - Nadrzeczna olszyna górska

6520 - Górskie łąki konietlicowe użytkowane ekstensywnie (*Polygono-Trisetion*)

6430 - Ziołorośla górskie i ziołorośla nadrzeczne

7140 - Torfowiska przejściowe i trzęsawiska

8230-3 Mszysto-paprociowe zbiorowiska zacienionych skał kwaśnych i obojętnych - siedlisko występuje w obszarze, jednak brak jego szczegółowej inwentaryzacji

Chronione gatunki roślin zinwentaryzowane w proponowanym obszarze:

- arnika górska *Arnica montana* - narażony (C3/VU) na obszarze Karkonoszy

- orlik pospolity *Aquilegia vulgaris* - narażony (C3/VU) na obszarze Karkonoszy

- kukułka Fuchsa *Dactylorhiza fuchsii* - narażony (C3/VU) na obszarze Karkonoszy

- kukułka szerokolistna *Dactylorhiza majalis* - narażony (C3/VU) na obszarze Karkonoszy

- goryczka trojeściowa *Gentiana asclepiadea*

- lilia złotogłów *Lilium martagon* - narażony (C3/VU) na obszarze Karkonoszy

Obszar C - „Pod Śnieżnymi Kotłami”

Najwyżej położony obszar, charakteryzujący się trudno dostępnym terenem, naturalnie tworzącym ostoję występowania zwierząt. W borach świerkowych notowane są tu sowy: sóweczka *Glaucidium passerinum*, włochatka *Aegolius funereus* a także licznie występuje dzięcioł czarny *Dryocopus martius*, orzechówka *Nucifraga caryocatactes* a także drozd obrożny *Turdus torquatus*. Przy górskich potokach gniazduje pliszka górska *Motacilla cinerea*. Wyżej położone otwarte przestrzenie, głównie w otoczeniu Borówczanych Skał stanowią ważne żerowisko i zimowisko dla cietrzewia *Lyrurus tetrix* - jednego z najbardziej zagrożonych gatunków Karkonoszy.

Zwarte kompleksy leśne o dużym obszarze, z ograniczonym wpływem człowieka stanowią miejsca migracji lub bytowania dużych ssaków drapieżnych, które ponownie powracają w Karkonosze (ryś *Lynx lynx* i wilk *Canis lupus*). Dla skutecznej ochrony zasobów przyrodniczych konieczne jest podejmowanie kompleksowych działań ochronnych na większym terenie.

Siedliska przyrodnicze Natura 2000 zinwentaryzowane w obszarze:

4030 - Suche wrzosowiska

Chronione gatunki roślin zinwentaryzowane w obszarze:

- widłak jałowcowaty *Lycopodium annotinum*
- widłak goździsty *Lycopodium clavatum*
- goryczka trojeściowa *Gentiana asclepiadea*
- podrzeń żebrowiec *Blechnum spicant*
- bażyna czarna *Empetrum nigrum*

OPIS SIEDLISK PRZYRODNICZYCH I GATUNKÓW

9110 - Kwaśne buczyny Luzulo-Fagetum

W zachodniej części obszaru Natura 2000 PLC 020001 Karkonosze największe kompleksy siedliska przyrodniczego 9110 Kwaśne buczyny Luzulo-Fagetum znajdują się w okolicach Michałowic, Jagniątkowa, Cichej Doliny i w okolicy Wodospadu Szklarki. W proponowanym obszarze powiększenia siedlisko występuje w rejonie Obszaru A - „Cicha Dolina” i Obszaru B - „Dolina Szklarki i Kamiennej”.

91E0 - Nadrzeczna olszyna górska

W obszarze Natura 2000 PLC 020001 Karkonosze najlepiej zachowany górski łąg źródłkowy Piceo-Alnetum odnotowano w rejonie Cichej Doliny w okolicach Piechowic, a także w pobliżu Jagniątkowa. Drugim z zespołów leśnych związanych z obszarami źródłowymi górskich potoków lub wysiękami w dolinach jest podgórski łąg jesionowy Carici remotae-Fraxinetum. Na tym terenie jest zespołem bardzo rzadkim, co wynika z ubogiego podłoża, ale przede wszystkim z silnego przekształcenia małych śródleśnych wysięków i źródeł. Siedlisko 91E0 należy do siedlisk priorytetowych. W proponowanym obszarze powiększenia siedlisko występuje w rejonie Obszaru A - „Cicha Dolina” i Obszaru B - „Dolina Szklarki i Kamiennej”.

9170 - Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny

Na badanym terenie jest zbiorowiskiem potencjalnym w najniższej położonych obszarach. Lasy grądowe występują w najniższych położeniach, poniżej 500 m n.p.m. W większości są to niewielkie wyspy leśne rozproszone w rolniczym krajobrazie w północnej i północno-wschodniej części obszaru. Płaty grądów odnotowano na zboczach góry Sobiesz i Ostrosz. W proponowanym obszarze powiększenia siedlisko występuje w rejonie Obszaru A - „Cicha Dolina”.

6520 Górskie łąki konietlicowe użytkowane ekstensywnie (Polygonum-Trisetion)

Łąki te licznie występują na całym obszarze PLC 020001 Karkonosze, szczególnie w niższych położeniach. Ich duże kompleksy występują m.in. w okolicach Jagniątkowa i Michałowic (są to jednak w większości grunty prywatne, niewłączone do proponowanych granic powiększenia parku narodowego). Łąki konietlicowe znajdują się również na zboczach góry Gonciarek w okolicy Wodospadu Szklarki. W proponowanym obszarze powiększenia siedlisko występuje w rejonie Obszaru A - „Cicha Dolina” i Obszaru B - „Dolina Szklarki i Kamiennej”.

4030 Suche wrzosowiska

Siedlisko to wykształca się na granitowym podłożu skalnym w wielu miejscach. Podczas pozyskiwania danych nad PZO zinwentaryzowano 4 bardzo dobrze wykształcone płaty, m. in. w rejonie Borówczanych Skał. . W proponowanym obszarze powiększenia siedlisko występuje w rejonie Obszaru C - „Pod Śnieżnymi Kotłami”.

8230-3 Mszysto-paprociowe zbiorowiska zacięzionych skał kwaśnych i obojętnych

Zespół paprotki pospolitej i rókietu cyprysowego (Hypno-Polypodietum), który często spotykany jest na naturalnych grupach skalnych oraz pojedynczych głazach i skałach granitowych w piętrze pogórza i regła dolnego w Karkonoszach. W proponowanym obszarze powiększenia siedlisko występuje w rejonie Obszaru A - „Cicha Dolina” i Obszaru B - „Dolina Szklarki i Kamiennej”.

6430 Ziolorośla górskie (*Adenostylion alliariae*) i ziolorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*)

Siedlisko to spotykane jest na niewielkich powierzchniach w całym obszarze Natura 2000 Karkonosze. W proponowanym obszarze powiększenia siedlisko występuje w rejonie Obszaru B - „Dolina Szklarki i Kamiennej”.

7140 - Torfowiska przejściowe i trzęsawiska

Na obszarze Natura 2000 Karkonosze - poza granicami KPN - jest to niezwykle rzadkie siedlisko, największe kompleksy torfowisk przejściowych stwierdzono w okolicy Michałowic i Jagniatkowa, poza tym bardzo nielicznie. Każdy z tych płatów zaliczyć można do związku *Caricion nigrae*. W proponowanym obszarze powiększenia siedlisko występuje w rejonie Obszaru B - „Dolina Szklarki i Kamiennej”.

9190 - Kwaśne dąbrowy

Podgórska dąbrowa acidofilna *Luzulo luzuloidis-Quercetum* -występuje w kompleksiegranitowych skał w Cichej Dolinie koło Piechowic oraz w rejonie Sobieszowa. Podgórska dąbrowa acidofilna jest w tym obszarze jedynym ciepłolubnym zbiorowiskiem leśnym. Zespół jest typowy dla strefy pogórza. Znaczna część jego arealu została zajęta przez gospodarze lasy świerkowe. W proponowanym obszarze powiększenia siedlisko występuje w rejonie Obszaru A - „Cicha Dolina”.

NAJCENNIJSI PRZEDSTAWICIELE FAUNY W PROPONOWANYM OBSZARZE

Najważniejsze gatunki ptaków:

dzięcioł zielonosiwy *Picus canus*

dzięcioł zielony *Picus viridis*

dzięcioł czarny *Dryocopus martius*

muchołówka mała *Ficedula parva*

siniak *Columba oenas*

puchacz *Bubo bubo* – NT bliski zagrożenia

sóweczka *Glaucidium passerinum*

włochatka *Aegolius funereus* – NT bliski zagrożenia

pliszka górská *Motacilla cinerea*

pluszcz *Cinclus cinclus*

cietrzew *Lyrurus tetrix* – EN zagrożony

drozd obroźny *Turdus torquatus*

orzechówka *Nucifraga caryocatactes*

Najważniejsze gatunki ssaków:

ryś *Lynx lynx* - NT bliski zagrożenia
wilk *Canis lupus* - NT bliski zagrożenia
wydra *Lutra Lutra*

Według danych z przeprowadzonej inwentaryzacji chiropterologicznej podczas realizacji projektu Fauna Karkonoszy (2014 r.) przedmiotowy obszar jest miejscem występowania lub potencjalnego występowania 15 gatunków nietoperzy.

mopek zachodni *Barbastella barbastellus*
mroczek pozłocisty *Eptesicus nilssonii*
mroczek późny *Eptesicus serotinus*
nocek Bechsteina *Myotis bechsteinii*
nocek rudy *Myotis daubentonii*
nocek duży *Myotis myotis*
nocek wąsatek *Myotis mystacinus*
nocek Brandta *Myotis brandtii*
nocek Natterera *Myotis nattereri*
borowiaczek *Nyctalus leisleri*
borowiec wielki *Nyctalus noctula*
karlik większy *Pipistrellus nathusii*
karlik malutki *Pipistrellus pipistrellus*
karlik drobny *Pipistrellus pygmaeus*
mroczek posrebrzany *Vespertilio murinus*

Najważniejsze gatunki ryb:

głowacz białopłetwy *Cottus gobio*
minóg strumieniowy *Lampetra planeri* - NT bliski zagrożenia

Najważniejsze gatunki płazów:

salamandra plamista *Salamandra salamandra*
traszka górską *Triturus alpestris*

GEOLOGIA I GEOMORFOLOGIA OBSZARU.

Obszar proponowanego powiększenia znajduje się w obrębie bloku karkonosko-izerskiego zbudowanego ze skał granitowych z żyłami kwarcowymi, pegmatytowymi i aplitowymi. Północno-zachodnią część okrywy granitu Karkonoszy budują głównie gnejsy i lokalnie cienkie wkładki łupków łuszczkowych. Na całym górskim obszarze powszechne są skałki, ostańce zwietrzelinowo-denudacyjne występujące pojedynczo lub jako grupy skalne, głazowiska, blokowiska i ściany skalne. Wyjątkowość rzeźby Karkonoszy w skali całej Europy Środkowej i Średniogórza Europejskiego wynika m.in. z bogactwa występujących tutaj form rzeźby terenu, powstałych wskutek działalności różnorodnych procesów kształtujących powierzchnię ziemi. O wysokich walorach geomorfologicznych decyduje również ogólnie łatwa dostępność i czytelność form rzeźby w karkonoskim krajobrazie.

Wnioskowany obszar powiększenia stanowi również część utworzonego staraniami Karkonoskiego Parku Narodowego Geoparku. Certyfikat „**Geoparku Krajowego dla Karkonoskiego Parku Narodowego z otuliną**” został podpisany 10 września 2010 roku. Przemawiały za tym nie tylko niepowtarzalne walory geologiczne oraz geomorfologiczne Karkonoszy, wyróżniające ten masyw na tle pasa gór średnich Europy i dobrze

udokumentowane w dziesiątkach publikacji naukowych, ale także konsekwentnie prowadzona przez Karkonoski Park Narodowy oraz inne instytucje, szeroko zakrojona działalność popularyzująca dziedzictwo Ziemi i przyrodę nieożywioną tych gór.

Dynamicznie rozwijająca się turystyka związana z geoparkami przy odpowiednim udostępnieniu i zapewnieniu bezpiecznej infrastruktury dla wielu geostanowisk znajdujących się na obszarze Gminy Piechowice może być ważnym elementem wspierania zrównoważonego rozwoju gminy w zakresie turystyki.

Lista głównych geostanowisk w proponowanych obszarach A, B i C:

- Cicha Dolina,
- sztolnie w Cichej Dolinie,
- Borówczane Skały,
- stanowisko ametystów w dolinie Szklarki, rejon Trzech Jaworów.

W załączeniu do niniejszego pisma przedstawiamy synestetyczne opracowanie z zakresu geomorfologii proponowanego do włączenia w granice KPN obszaru Pana Prof. Piotra Migonia, Przewodniczącego Rady Naukowej Karkonoskiego Parku Narodowego.

Dziedzictwo kulturowo-historyczne

Ważnym miejscem w kontekście kulturowo-historycznym na proponowanym obszarze powiększenia parku narodowego jest dawna huta szkła w Cichej Dolinie (obszar A). "Przypuszczalnie huta ta mogła zostać założona przez osadników z Turyngii (Wdr, 04.1924) i powstać w pierwszej połowie XIV wieku, a przy procesie barwienia szkła mogli być zatrudnieni Wenecjanie. (Seydel, s.105). Huta ta należała do typu "hut wędrujących" i po wyrąbaniu lasu w tej okolicy przeniosła się dalej. Na miejscu huty szkła w Cichej Dolinie powstała następnie mała osada rolnicza." <http://www.szklarskaporeba.info.pl/hutnictwoszkla.php>

Podsumowanie:

Przedstawione powyżej argumenty jednoznacznie wskazują na olbrzymie bogactwo przyrodnicze, historyczne i kulturowe proponowanego do włączenia w granice KPN obszaru i stanowią szczegółowe uzasadnienie dla rozpoczęcia procedury zmiany granic Karkonoskiego Parku Narodowego.

D. Uwarunkowania prawne i organizacyjne w zakresie propozycji powiększenia Karkonoskiego Parku Narodowego:

1. Udostępnianie nowego obszaru do celów naukowych, edukacyjnych turystycznych, rekreacyjnych i sportowych.

W przypadku powiększenia parku narodowego na nowym obszarze należałoby zdefiniować zakres, sposób oraz miejsca udostępniane do celów naukowych, edukacyjnych, turystycznych, rekreacyjnych i sportowych. Są dwa narzędzia regulujące powyższe zagadnienia: regulamin udostępniania parku narodowego oraz zadania ochronne.

Regulamin udostępniania parku narodowego wprowadzany jest zarządzeniem Dyrektora KPN i opisuje szczegółowo:

- zasady udostępniania (informacje o wymogach bezpieczeństwa, odpowiedniego przygotowania, uwzględniania zagrożeń naturalnych, komunikatów GOPR, wymogów ochrony zasobów przyrodniczych itp.)
- obszary i miejsca udostępniane (szlaki turystyczne, ścieżki edukacyjne, strefy wypoczynkowe) oraz sposoby udostępniania (turystyka piesza, narciarska, rowerowa, itp.).

Zadania ochronne są dokumentem zatwierdzanym w drodze zarządzenia przez Ministra Klimatu i Środowiska i opisują szczegółowo:

- - zagrożenia dla zasobów przyrodniczych oraz sposoby ich eliminacji lub ograniczania,
- - sposób wykonywania zabiegów ochronnych, zakres i lokalizację,
- - podział obszaru na kategorie ochrony, które definiują dopuszczalny zakres ingerencji: ściślejszej, czynnej i krajobrazowej.

Inicjatywa poszerzenia parku narodowego o nowe obszary jest inicjatywą społeczności lokalnej i w związku z powyższym Karkonoski Park Narodowy deklaruje zapewnienie udziału mieszkańców oraz władz samorządowych Gminy Piechowice w opracowaniu regulaminu udostępniania i zadań ochronnych dla obszaru poszerzenia parku narodowego. Zależy nam na tym aby społeczność lokalna i władze samorządowe wzięły aktywny udział w tworzeniu dokumentów operacyjnych, które regulowałyby zasady ochrony zasobów przyrodniczych oraz sposoby udostępniania parku narodowego na nowym obszarze. W praktyce opracowanie zadań ochronnych i regulaminu udostępniania nowego obszaru mogłoby odbyć się w formule wspólnych tematycznych warsztatów i opracowania szczegółowych zapisów w tych dokumentach. Przyjmując taki sposób działania uwzględniono by z jednej strony potrzeby w zakresie ochrony zasobów przyrodniczych, a z drugiej strony potrzeby lokalnej społeczności oraz zrównoważonego zagospodarowania turystycznego nowego obszaru. Istotne zagadnienia opisywane przez zadania ochronne i regulamin udostępniania, w których widzimy szczególną aktywną rolę społeczności lokalnej jako gospodarzy terenu w zdefiniowaniu potrzeb to:

- określenie sieci szlaków turystycznych, dróg i ścieżek dostępnych dla turystyki pieszej, narciarskiej i rowerowej,
- wskazanie szlaków turystycznych wymagających w pierwszej kolejności pilnego remontu/rewitalizacji,
- określenie lokalizacji miejsc odpoczynku (stref wypoczynkowych) oraz ich wyposażenia,
- określenie lokalizacji punktów widokowych,

2. Zagospodarowanie turystyczne.

W zakresie zagospodarowania turystycznego powiększenie Parku nie wpłynie na ograniczenie dotychczasowego układu szlaków turystycznych, dróg rowerowych i tras singieltrac. Na nowym obszarze Karkonoski Park Narodowy byłby operatorem odpowiedzialnym za stan techniczny szlaków turystycznych i ich remonty, oznakowanie tras oraz za zbieranie i wywóz śmieci. Aktualnie Park dysponuje wykwalifikowaną kadrą realizującą projekty unijne z zakresu udostępniania parku narodowego do celów turystycznych, w tym wykonywania remontów szlaków turystycznych, wyposażania i utrzymywania infrastruktury turystycznej. Średnio rocznie środki finansowe inwestowane w utrzymanie infrastruktury turystycznej i na utrzymanie czystości wynoszą 2 - 3 miliona zł. Ważnym aspektem zagospodarowania turystycznego Parku jest fakt, że wykonawcami tych prac są firmy lokalne.

3. Opłaty za wstęp.

W przypadku powiększenia obszaru Parku na nowym obszarze obowiązywałyby opłaty za wstęp. Z opłat za wstęp zwolnieni są wszyscy mieszkańcy gmin, na terytorium których znajduje się park narodowy, tym samym mieszkańcy gminy Piechowice nie ponoszą opłaty za wstęp na obszar Parku. Bardzo ważnym aspektem opłat za wstęp na obszar Parku jest fakt, że 15% przychodów za wstęp przekazywane jest na działalność Karkonoskiej Grupy GOPR, średnio rocznie jest to kwota wsparcia w wysokości około 1 miliona złotych.

4. Zbiór płodów runa leśnego.

Dyrektor parku narodowego może w regulaminie udostępniania ustanowić obszar, na którym możliwy byłby zbiór płodów runa leśnego. W przypadku powiększenia obszaru Parku zostałaby ustanowiona możliwość zbioru płodów runa leśnego w terminie od 1 czerwca do 30 października na obszarze A „Cicha Dolina” oraz obszarze B „Dolina Szklarki i Kamiennej”.

5. Lasy w parku narodowym.

W przypadku powiększenia obszaru Parku obecne lasy będące w zarządzie LP zmieniłyby funkcję produkcyjną na cele wyłącznie ochrony siedlisk i gatunków z nimi związanych. Istota lasu w parku narodowym polega na zachowaniu naturalnych procesów oraz ich opisywaniu za pomocą zbieranych danych z monitoringu. Lasy w parku narodowym nie mają funkcji produkcyjnej i nie określa się dla nich wieku dojrzałości do wyrębu. Drzewa rosną w nich do czasu fizjologicznej śmierci, a obumarłych drzew nie usuwa się z lasu. W końcowej fazie rozwoju lasu w parku narodowym następuje powolna wymiana pokoleniowa drzew, a okres samoistnego, naturalnego odnowienia jest bardzo długi i często przekracza 50 lat.

Na włączonym w granice KPN obszarze dokończone byłyby rozpoczęte wcześniej działania związane z przebudową lasu (zastępowanie monokultur świerkowych lasami liściastymi, głównie bukowymi) i restytucja jodły pospolitej. Byłyby też dopuszczone działania mające na celu spowolnienie zamierania drzewostanów świerkowych, zaatakowanych przez szkodliwe owady (głównie przez kornika drukarza). W lasach na terenie Karkonoskiego Parku Narodowego pozyskanie drewna jest bardzo niskie i aktualnie wynosi około 1-2 tys. m³ rocznie. Cięcia planowe służą wyłącznie odślanianiu nasadzeń bukowych i jodłowych. Na terenie Parku od roku 1997 nie pozyskuje się drewna z gatunków drzew liściastych, wycinane są głównie dawniej posadzone świerki rosnące na niewłaściwym siedlisku. W najbliższych latach planowe pozyskanie drewna w Karkonoskim Parku Narodowym powinno dalej systematycznie spadać i będzie polegało na: odślanianiu nowych nasadzeń bukowych i jodłowych, usuwaniu drzew/złomów/wywrotów niebezpiecznych przy szlakach turystycznych w celu zapewnienia bezpieczeństwa lub wycinanie i korowanie drzew zasiedlonych przez korniki z pozostawieniem większości drewna do naturalnego rozkładu w lesie.

6. Edukacja ekologiczna.

Karkonoski Park Narodowy posiada wykwalifikowaną kadrę w postaci Działu Edukacji Ekologicznej (14 osób), rozbudowany system ścieżek edukacyjnych oraz sieć ośrodków edukacyjnych. Nasze działania w zakresie edukacji ekologicznej są realizowane w ścisłej współpracy z gminami karkonoskimi i lokalnymi ośrodkami oświatowymi. Współpraca ze społecznością lokalną jest bardzo wysokim priorytetem w działalności Karkonoskiego Parku Narodowego. Aktualnie bardzo ważnym projektem edukacyjnym jest budowa Centrum Muzealno-Edukacyjnym „Pałac Sobieszów”. Centrum Muzealno-Edukacyjne Karkonoskiego Parku Narodowego – Pałac Sobieszów to projekt o szerokim zasięgu, który dzięki unikatowej lokalizacji w zabytkowych obiektach umożliwia prezentację treści dotyczących ochrony przyrody w ujęciu wieloaspektowym: przyrodniczym, historycznym i kulturowym. Głównym celem realizacji projektu jest wzmocnienie mechanizmów służących ochronie przyrody poprzez rozbudowę potencjału edukacyjnego Karkonoskiego Parku Narodowego w postaci Centrum Muzealno-Edukacyjnego łączącego funkcję nowoczesnego ośrodka edukacyjnego oraz centrum zarządzania i informacji dla obszarów objętych różnymi formami ochrony przyrody, w tym Natura 2000. Położenie ośrodka w kontekście proponowanego powiększenia parku narodowego umożliwi koncentrację aktywności na obszarach dotychczas mało wykorzystywanych w celach edukacyjnych i turystycznych, posiadających jednocześnie potencjał kształtowania świadomości ekologicznej w skali lokalnej, regionalnej oraz ogólnopolskiej. Położenie (w bezpośredniej bliskości proponowanego do włączenia w granice

KPN obszaru) i funkcja nowego ośrodka edukacyjnego umożliwi realizację wspólnych działań z gminą Piechowice w zakresie edukacji ekologicznej oraz przyczyni się do rozwoju turystyki w regionie oraz pozytywnego kształtowania świadomości ekologicznej w skali lokalnej, regionalnej i ogólnopolskiej.

PODSUMOWANIE

Karkonoski Park Narodowy w pełni popiera wniosek mieszkańców gminy miejskiej Piechowice o włączenie proponowanych obszarów w granice Karkonoskiego Parku Narodowego. Proponowany obszar spełnia wszystkie przesłanki prawne i przyrodnicze do włączenia w granice parku narodowego wynikające z ustawy o ochronie przyrody, a także jest zgodny z dokumentami strategicznymi w tym zakresie na poziomie lokalnym, wojewódzkim, krajowym i międzynarodowym.

Z wyrazami szacunku

Andrzej Raj
Dyrektor
Karkonoskiego PN